

DEKLARACIJA O JEDINSTVU SLOBODE ČOVEKA I SLOBODE MEDIJA

Nemoć politike da sažvaće i sviri pad Zida i sve posledice koje su potom usledile, obeležile su, manje ili više otvoreno, ne samo sudbinu pojedinca u novim demokratijama, već i prirodu i kvalitet života u društvenim zajednicama nastalim u tim godinama. Nemoć politike da prihvati da demokratija ne znači zamenu jednog monolita drugim, već mukotrпно građenje pluralne građanske solidarnosti i odgovornosti svakoga prema svakom, od pojedinca ka pojedincu, od jedne zajednice ka drugoj, kontinuirano je slabila procese izgradnje novih vizija i novih uloga. Lakše se posezalo za ratom i ubijanjem prvog suseda, lakše se tražilo nacionalno utočište u katakombama istorije, nego što se ispoljavala spremnost da se sagleda nova realnost.

Ustvari, nova realnost je tek trebalo da bude napisana, strogo kontrolisana interesima nove elite, što je, nažalost, najčešće bila i jedina razlika između novog i starog, jedan tvrdi monolit okoštale ideologije, zamenjen je fleksibilnim šarenilom nasleđa starog i hiperprodukcijom iluzija kao zamene za novo. Ključnu ulogu u ovoj istorijskoj zameni jedne iluzije drugom, igrali su mediji, dobrovoljno ili ne, sasvim svejedno.

Mediji su u Srbiji prešli veoma kratak put u proteklih četvrt veka. Sasvim logično, uvek se brže padalo nego dizalo, do propasti ima bezbroj prečica, do časti je samo jedan, dug, naporan i veoma izazovan put. Taman kada smo pomislili da je opraštanje neminovna cena za iskorak napred, mada nam nikada nije ponuđena nijedna druga opcija, shvatili smo da je ono što pristajemo da zaboravimo još uvek svuda oko nas, još ljigavije, nemoralnije i neprofesionalnije. Najporaznije je ipak to što su inicijalne komesare koji su dovodili u red srpske medije, ne zamenili, već dopunili oni koji su izgradili svoje političke karijere upravo borbom za zaštitu slobode medija. To sada ide do apsurdna da mediji nacionalnih manjina, Magyar Szo, naprimer, danas trpi više pritisaka od svog osnivača, Nacionalnog saveta mađarske nacionalne manjine, nego što je ikada trpeo od ranijih osnivača. Nasrtaji na elementarnu profesionalnost, insistiranje na takvoj uređivačkoj politici koja bi, kada bi se ostvarila, postavila vojvođanske Mađare van margina standarda moderne Evrope, a, time i u krajnje pasivan položaj u procesima evropskih integracija, su apsolutno nedopustivi.

Time bi i Vojvodina, od potencijalne uloge jedne od lokomotiva u tim procesima, postala faktor usporavanja i autsajder srpske nacionalne evropske politike. Isto tako, ma koliko osporavani, evidentni su pritisci na Radio televiziju Vojvodine, koji se lako dokazuju formulom koju smo naučili u vreme prvih obračuna sa medijima. Naime, kada se znatan broj poslenika iz jednog medija otpuste, skinu s programa, svejedno, u kratkom vremenskom roku, sa objašnjenjem da je to zbog, npr., prilagođavanja letnjim vrućinama, budite sigurni da je reč o čistki. Tako je i jezgro oko koga je narastao naš sindikat, naša organizacija u Radio televiziji Beograd, pre 23 godine izbačena na ulicu zbog međunarodnih ekonomskih sankcija, čime su postali i ostali jedini zaposleni u Srbiji kojima su sankcije bile dovoljan i zakonit razlog za otkaz.

Na kraju, još o nečemu što je deo ovog tumanjanja po Golgoti, nešto što kao novi sindikalni entitet koji nastaje ovim kongresom, moramo da označimo i osudimo – stanje u kulturi i umetnosti. U socijalizmu, društvena svojina je bio drugi izraz za ono što je ničije, ali su i kultura i umetnost bili nacionalni. Danas je društvena svojina, manje-više, postala plen nove elite, a kultura i umetnost, kao neprofitabilni deo ljudskog stvaralaštva, prepušteni su državi kao jedinom zastupniku nacionalnog. Država, takođe zastupnik i ove nove elite, kada god ne zna šta da radi, primeni pravila profita. Očekuje da kultura i umetnost žive od potrošača, od publike, zaboravljajući da srpsku publiku danas mahom čine osiromašeni građani, opljačkani u procesima nastajanja nove elite, ljudi svedeni da biraju između ručka i ulaznice za kulturni događaj. Čak i kada država odreši kesu za javni sektor, koliko god da je to simbolično, za kulturu i umetnost nema ni tog simboličnog.

Srbija može da se nađe iznenada u nekom ekspresnom vozu na putu za Brisel, mogu da nam progledaju kroz prste za svih 35 pregovaračkih poglavlja, ali, šta ćemo kada taj voz stigne na odredište? Od pećinskih crteža iz paleolita, preko klinastog pisma starih Sumera, sve do grčkog teatra, kultura, umetnost i mediji su bili najpouzdanije sredstvo komuniciranja u okviru zajednice, ali je njihova još značajnija uloga bila u komunikaciji između zajednica i epoha. I, očito je da su tada imali veću slobodu izražavanja, jer, inače, zidovi paleolitskih pećina bi danas bili prazni. Bez poruka iz drugog vremena. Koje poruke će naš voz doneti u Brisel?

OSNIVAČKI KONGRES GRANSKOG SINDIKATA KULTURE, UMETNOSTI I MEDIJA NEZAVISNOST

Beograd, 17. jun 2016.god.